

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρῆνεύεται ἄμα
πῶς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυ-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΡΗΤΙΚΗ 18 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 388

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΗΛΑΡΑΣ. Γραφή ανέκδοτη.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δίου (συνέχεια).
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Οι δύο αγάπες (συνέχεια).
ΙΣΙΟΝΑΣ. Ο ήρωας.
Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Ένας Έλληνας, μουσικός στη
Βιέννα.
ΜΑΚΡΗΝΟΣ. Τουρκόφωνος—Στη Φοιτ. συντροφιά.
Κ. ΜΠΟΥΖΟΥΚΗΣ. Για δύο Έλληνίδες τεχνίτρες.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Στις δύο πεθαμμένους.
ΣΕΛΛΕΥ'. Το φεγγάρι στη δύση του.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Πεζά τραγούδια (Το πουλί—'Εαρινό—
Στη Μαρία 'Ελένη—Στην Ίδια—'Ενας ή δύο ;)
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ
ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Αφιερωμένο πάντα και πάντα του Παλαμά

Α'

ΤΟ ΠΟΥΛΙ

'Απάνω σε κανέναν πύργο χαλασμένο της
Μπρεττανίας ή απάνω σε κανένα χαλασμένο ναό
της Ελλάδας, έρχεται συχνά, κάθεται συχνά,
συχνά με τρέλα κελαϊδά ένα πουλάκι. Δέν του μέ-
λει που ακκούμπησε το πόδι του το πεντάψιλο.
Μήτε ξέρει πώς από κάτω κούφιος είναι ο πύργος,
κούφιος ο ναός. Μήτε το φαντάζεται πώς ή πέτρα
μπορεί να πέση, πώς μπορεί δλότελα να γκρεμιστή
ο πύργος κι ο ναός.

Χαλάσματα χαλάσματα είναι ή πατρίδα γύρο
γύρο. Δέ βλέπω χῶμα όπου πόδι ανθρώπου να μπο-
ρέση να πατήση, να μπορέση να σταθῆ, επειδή κού-
φιο από κάτω είναι το χῶμα παντού. Δέντρο δέ φυ-
τέβεις. Κι αν τύχη πουθενά δέντρο να φυτρώση σα-
πίζει προτού ακόμη πρασινίση. Βοήθεια μὴν προσ-
μένης από τή δόξα τὴν περασμένη δόξα μελλούμενη
μὴν ἐλπίζης. 'Ανήμπορος ο λογισμός: κάθε δράση
κομποδεμένη σταματᾷ ή δύναμη φεβγάτη. Δύναμη
δέν έχει πιά στά στήθια του ο καθένας παρὰ γιὰ
τοῦ γείτονά του το κακό, παρὰ γιὰ το γενικό μας
τόν ὄλεθρο.

Τί να κάμω; Θᾶπρεπε να κλάψω, θᾶπρεπε να-
πελιπιστώ. Θᾶπρεπε τουλάχιστο να τονίσω τή λύρα
μου λυπητερά και να ψάλω τοὺς δυστυχισμένους
μας τοὺς καιρούς. Γιατί να μὴν κοιτάξω και τὰ
ντέρτια τὰ παλιά τὰ δικά μου; Γιατί και τὰ και-
νούργια μου να μὴν κοιτάξω; Γιατί στά ποιήματά

ΣΕ ΔΥΟ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟΥΣ

Καλόνυχος πού βρέθηκ' ένα βόλι
να σε κοιμίσω
στην κούνια πού κρατᾷ στο περιβόλι
το κυπαρίσσι.

Καλόνυχος πού διάλεξες το κῆμα,
και να! σου δίνει
τόν ἀφρόχυτο κόρφο του για μνήμα,
και τή γαλήνη.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

μου να μὴ χύσω τὰ δάκρυα της καρδιάς μου; 'Η
στή μοναξιά να τραβηχτώ και να σωπάτω;
Μὰ όχι, όχι! Να σωπάσω δέν μπορώ. Τή μο-
ναξιά δέν τή θίλω. Δέν πιστέω στο χειμῶνα. Σάν
το πουλί απάνω σε κανέναν πύργο χαλασμένο της
Μπρεττανίας ή σε κανένα ναό της Ελλάδας, μέσα μου
το νοιώθω αἰώνιο το καλοκαίρι, και τραγουδῶ.

Β'

ΕΑΡΙΝΟ

'Από τὰ χρόνια τὰ περασμένα μας—θυμᾶσαι;
—ἀπό τὰ χρόνια του Ταξιδιού, ἐσύ δέν ἄλλαξες,
ἀγαπούλα. 'Εσύ ἀπόμεινες πάντα σου οἱ δὲν ξέρω
τί πραγματάκι ἐαρινό. 'Εχεις κάτι ἀνάλαφο και
τραφερό σαν του παιδιού τή χάρη. Κράτησε το χα-
μόγελό σου τὴν πρώτη του ἀφέλειξ, τὴν ἀφέλεια
του κοριτσιού. 'Αδολα κι ἀθῶα, τὰ μάτια σου τὰ
γαλανὰ δέν ξέρουνε, κακό τί θα πῆ. Τὰ ξαθούτσικα
τὰ μαλλιά σου είναι οἱ νεφέλη χρυσή που ἀχνερω-
τίζει ἀπαλά το προσωπάκι σου το ἀγαθό. 'Η
νιότη, ο' ὄλο σου το είναι περечυμένη, ρυθμίζει ἀ-
κόμη τή βαδισιά σου.

'Εμένα, στο κεφάλι μου τὰ χιόνια λίγο λίγο
σκορπίζουν τᾶσπρα τους τὰ λουλουδάκια. Πέφτουνε
ἀπάνω στην κορφή μου τὰ χιόνια τὰ λαμπρά, τᾶ-
φράτα, ἡμερα ἡμερα να που ἀρχινοῦνε να μου κα-
λύπτουνε τίς πλάτες, κατεβαίνουνε σιγά σιγα με τὰ
στήθια, κόφτουνε τὴν ὀρμη πού μ' ἐσπρωγνε παλ-
ληκάρη πάντα ὀμπρός: τώρα ἡσυχία βαθεία, ὀλύμ-
πια γαλήνη βασιλεύουνε ἀπό ἀκρη σε ἀκρη στην
ἀσάλεφτη μέσα, στην ἀτρίκυμη πιά τὴν ψυχή μου.

Και συλλογιούμαι τὰ βουνὰ της Θεσσαλίας πού
τάνεδοκατεβήκαμε μαζί. 'Εγὼ μοιάζω με το γέ-
ρικο το βουνό, ἐγὼ μοιάζω με το Πήλιο το χιονι-
σμένο. Να ὁμως πού και τὰ χιόνια μου γελοῦνε,
γιατί, κάτω στα πόδια του βουνού, εἶσαι οὐ το
βυσάκι το ἐαρινό πού παίζουνε με τὸν ἥλιο τὰ γλυκά
του τὰ νερά.

Γ'

ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΕΛΕΝΗ

'Η ὦρα θάρθη — γιατί τάχα να τὰ κρύφτουμε
ἀφτά; — ή ὦρα θάρθη όπου θα κοιτεται στο κρεβ-
βάτι του ο παππούς, ντυμένος, ἀκίνητος, νεκρός.
'Ισως το λοιπόν, αν εἶσαι παιδάκι ἀκόμα ή αν εἶ-
σαι ἀκόμη κοπέλλα, ἴσως ἐκείνη τὴν ὦρα δέ σε ἀ-
φήσουνε να μπῆς μέσα στην κάμερή μου να με δι-
ψη πεθαμμένο.

'Εσύ τότες, ἀγαθό μου, να τοὺς πῆς:

— ο' ὀ θάνατος κακό πρᾶμα δέν εἶναι. 'Ο θά-
νατος εἶναι τέποπεράτωμα της ζωῆς. Μπορούσα να
μὴ γεννηθῶ. Μπορούσε να μὴ γεννηθῆ ο παππούς.
Για να πεθάνη σημαίνει πὼς ἔζησε. Και εἶναι καλό
πρᾶμα τοῦ ἔζησε ο παππούς, καλό πρᾶμα τοῦ μ'
ἀγάπησε και που τὴν ὥρα που με πῆρε στην ἀγκα-
λιά του.

Θὰ σταθῶ μπροστά του και με ἡσυχη ἀλαλη
γχαρὰ σιγανή, θα συλλογιστῶ πόσο και γὼ τὸν ἀγά-
πησα, πόσο γλυκιά στάθηκε ή ἀγάπη του για
μένα. 'Όσο ζήσω, θα ζήση μέσα μου κι ἀφτή. Δέ
θα ὑπάρχη ο παππούς και ὁμως πάντα θα μου φαί-
νεται πὼς μ' ἀγαπᾷ, επειδή δέ χάνεται τότε ἀ-
γάπη ἀπομνήσκει στάπόθαθα της καρδιάς.

'Αφήστε με να πάω, να κοιτάξω το πρόσωπό
του το κουρασμένο και το ἡμερο. 'Αναπάβεται ο
παππούς. Καλό πρᾶμα ο θάνατος, όταν ο ἄθρωπος
στην ὑπαρξή του ἔδρασε, ἀγάπησε, ἤξερε να κάμη
το χρέος του. Τότες δέν τονε φοβάται, παρὰ τὸν
προσμένει το Χάρο.

'Αφήστε με να πάω μέσα. Δέ θα τὸν ξαναδιῶ
πιά ποτέ μου. Μήτε θίλω να τὸν ξαναδιῶ, γιατί
αν τὸν ξανάβλεπα, δέ θα τὸν ἐβλεπα ὅπως τονε
γνώρισα, ὅπως εἶναι ἀκόμη και τώρα. Ναι, αφήστε
με να μπῶ στην κάμαρα και πάλι, ἀπό πὼς κοντὰ
να θυμηθῶ τὰ χᾶδια του και τή φωνή του.

'Αφήστε με και μὴ σᾶς μέλη αν κλάψω λιγάκι
πλάγι στον παππού. Τὰ δάκρυα πού θα χύσω εἶναι
δάκρυα βνωμοσύνης πρὸς τή ζωή.»

Κ' ἔτσι, χρυσό μου, θα ζυγώσης. Θὰ σκύψης
το κεφαλάκι σου στο ψυχρό το μέτωπό μου, όπου
μαζί μου στον τάφο θα κατεβῶνε ο' αἰώνια θα
κρυφτοῦνε δλα μου τὰ περασμένα. Και στο μέτωπό
μου το ψυχρό ἀπό τὰ χείλια σου τὰ ζεστά ένα
φιλή θα πέση—ἀπό τὰ χείλια σου όπου πρὸς τὸν
οὐρανὸ ἀνεβαίνουνε τὰ μελλούμενα δλα.

Δ'
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ

Μὴ φέβγης, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγης.

Τί ἀνάγκη ἔχεις νὰ φύγης ἀπὸ τὸν παππού; Δὲν εἶσαι τάχα μαζί του καλά; Εἶσαι περίφημα. Δὲ βλέπεις πὼς χαίρουν, δὲ βλέπεις πὼς πηδᾷς, πὼς φωνάζεις, πὼς χτυπᾷς τὰ χεράκια σου, ἅμα ἔρχονται δὴ; Στὸ ἐργαστήρι τὸ σοβαρὸ ἐσὺ χύνεσαι σὰν τὸ κουταβάκι ἀπάνω σ' ἓνα πιάτο γάλα. Θὰ πῆ πὼς σοῦ ἀρέσει στοῦ παππού. Ἄρα πρέπει νὰ μείνῃς.

Μὴ φέβγης, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγης.

Ἐμεῖς παίζουμε, γελοῦμε, τρέχουμε. Μὰ κουβεντιάσουμε κιόλας σὰν τοὺς μεγάλους. Τί παράπονο ἔχεις μὲ τὸν παππού; Ἐμεῖς εἴπαμε πὼς ὁ τι θέλεις, ἐγὼ τὸ κάνω· εἴπαμε πὼς καὶ σὺ, ὁ τι θέλω τὸ κάνεις. Συφωνία. Ἐτσι τὰ πηγαίνουμε λαμπρά. Καὶ περὶ θελω πὶὸ σπάνια ἐγὼ ἀπὸ σένα, εἶσαι καὶ μ' ἀπὸ κερδεμένη. Ἄλλου μπορεῖ νὰ μὴ βρῆς τέτοιο βραχάτι.

Μὴ φέβγης, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγης.

Μὴν πὰς ἀξάφια κι ἀκούσης τὴ μαμά, ποὺ θέλει, λέει, περίπατο νὰ σὲ πάγῃ, ποὺ θέλει μαζί της στὸ ταξίδι νὰ σὲ πάγῃ. Στὸ ταξίδι! Ἄκουε ἐκεῖ; Νᾶρχεται ἡ κόρη μου τώρα, τὸ μικρό μου, νὰ κἀνῃ τὴ μητέρα, νὰ κἀνῃ τὴ κυρία, νὰ προσταζῇ, νὰ ξεχνᾷ πὼς εἶμαι ὁ μπαμπᾶς καὶ θὰ πατήσω πόδι... Ἐσύ, ξέρεις; Γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε μπελᾶδες, ἀφοῦ τὸ κάτω κάτω ἡ μάνα τὸ λέει, ἀφοῦ ἐσένα κιόλας σοῦ ἀρέσει νὰ πειράζῃς τὸν παππού, πὲς του· Παππού, θὰ φύγω! Ἐπειτα γύρισε, κοίταξε τὴ μαμά καὶ πὲς της· Δὲν μ' ἀφίνει, μάνα, ὁ παππούς! Μὴ φέβγης, μιτσό μου, ἀπὸ σιμά μου, μὴ φέβγης.

Μὴ φέβγης. Ἐσύ, παιδάκι μου, εἶσαι ἡ ἀνοιχτὴ στὴ μέση τοῦ χειμῶνα· εἶσαι τὸ στερνὸ χαμόγελο τοῦ παππού. Ἐσύ, πουλάκι μου, εἶσαι τὸ φῶς, εἶσαι τὸ μέλλο, εἶσαι ἡ ζωὴ. Καὶ σὰ φέβγεις, θαρρῶ πὼς θὰ πεθάνω, σὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ γυροθὲ μου τίποτα, τίποτα πιά.

Ε'

ΕΝΑΣ Η ΔΥΟ;

Ἐνας δὲν εἶμαι. Εἶμαι δύο.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΑΓΑΠΕΣ*)

Τώρα ὁ Γιώργης εἶχε τὸ λόγο στὸ στόμα, μὰ δὲν ἐτολμοῦσε νὰ τὸν προσφέρει, μόνο εἶπε, ὕστερα ἀπὸ ὦρα καμπόση·

«Μὴν ἔχεις κανένα παράπονο, ἀφέντη, μαζί μου. Σὺ τὴν τῆς τέχνης δὲν τῆς μπορῶ; ἀφῆσέ με νὰ ζήσω κατὰ πὼς θέλω. Δουλευτῆς εἶμαι, τὸ βλέπεις, κ' εἶμαι ἀξίος νὰ βγάλω τὸ ψωμί μου· νὰ σὰς δώσω καὶ σὰς καὶ νὰ θρέψω καὶ τὴ φαμελιά μου σὰν παντρεφτῶ.»

«Γιὰ παντρεφτῆς εἶμαστε ἐφέτος!» εἶπε γελῶντας πειραχτικά ὁ γέροντας εἰς ἐπιπλοὺς βλέπει τὰ πλοῦτη· οἱ ἀγοραστάδες δὲ χωρᾶνε στὸ σπιτί μας· καὶ τὸ κλαρί μας κοντεύει, μὰ τὸ ναί, νὰ τσακιστεῖ ἀπὸ τὴν πολυκαρπία! Ἐξήντα ψωροτάλλαρα θὰ δώσουν γιὰ τὴν εἰκόνα οἱ ἐπιτρόποι τῆς Βαγγελίστρας!»

«Δὲ λογαριάζεις» εἶπε ταπεινὰ καὶ σὰ φοβισμέ-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ 387 φύλλο.

Κ' ἔχω δύο τραπεζάκια, δύο γραφεῖα. Τῆ χωρὶς στημένα κολλητὰ τὸ ἓνα πίσω ἀπὸ τᾶλλον, καὶ ἀπὸ μπροστὰ ἔχει τὴν καρεγλίτσα τοῦ τὸ καθένα· κατακτινίζονται οἱ δύο καρεγλίτσες, βιζαβί.

Κάθουμαι στὴ μιὰ καὶ μελετῶ. Μελετῶ καὶ γράφω. Γράφω ἀπάνω σὲ ἀντικείμενα βαθιά. Τί θαρρῆτε; Γλωσσολογίαι. Φυσιολογίαι. Ἱστορίαι. Ἑλληνικά. Βυζαντινά. Ῥωμαϊκά. Ἐπιγραφές. Γραμματικῆς. Παπυρολογίαι. Ἀραβικά. Ἑβραϊκά. Κόστικα. Ῥουσσικά. Ὅτι ἀγαπᾶτε. Καὶ στοιχασμένα γυρο γυρο μου τὰ βιβλία. Βουνοσειρές.

Σηκώνω ἀξάφια τὸ κεφάλι καὶ στὸ γραφεῖο μου τάντικρυνο, δὲ βλέπω ψυχὴ. Πετιοῦμαι ἀμέσως. Καὶ κάθουμαι ἀντίκρυ μου. Βιβλία τριγύρω μου μὴτ' ἓνα. Χαρτὶ μονάχα, πέννα καὶ καλαμάρι. Τυπωμένο τίποτις ἐδῶ δὲν κοιτάζω. Κοιτάζω τὸ ταβάνι. Ἀπὸ κεῖ κάποτε καταβαίνουν ὅσα μέσα μου δὲ βρίσκω. Καὶ γράφω. Γράφω γιὰ τὴν ἀνοιχτὴ. Γράφω γιὰ τὸ χυνόπαρο. Γράφω γιὰ τᾶγερὶ τὸ γλυκό, γιὰ τὴ γλυκίτερη τὴν ἀγάπη.

Ἐπειτα σηκώνω πάλι τὸ κεφάλι καὶ τὴν ἀδειὰ τὴν καρεγλίτσα τοῦ ἄλλου τοῦ τραπεζιτοῦ, βλέπω σὰ νὰ μοῦ γνέφῃ ὁ δέφτερος ὁ ἑαυτός μου. Νᾶρθῶ! Καὶ νὰ σοῦ πὺ πετιοῦμαι ἀμέσως, νὰ μὴν ἀπομείνῃ παραπονεμένος ὁ φίλος—κ' εἶσι τὴν ἴδια μίρα, τὴν ἴδια πρῶνῃ, χωρὶς νὰ χρειάζεται κἀνε νὰ πάρω τὴν ἀνάσα μου, πηγαίνω ἀπὸ τὸ γραφεῖο τοῦ ποιητῆ στοῦ δασκάλου τὸ γραφεῖο, καὶ ἀπὸ τοῦ δασκάλου στοῦ ποιητῆ.

Ἐνας δὲν εἶμαι. Εἶμαι δύο.

Κι ἕως δὲν ἀλλάξω. Γιατὶ καὶ στὸ ἓνα καὶ στᾶλλον τραπεζάκι σκαλίζω, σκαλίζω πότε τὴν ἐπιστήμη, πότε τὴ φαντασία, ποὺ θέλει σκαλισμα καὶ ἀφῆτ, σκαλίζω πότε τὴν ψυχὴ, πότε τὸ νοῦ τοῦ ἀθρόπου, μὰ πάντα καὶ στὰ δύο σκαλίζω τὴ ζωὴ.

30 τοῦ Μάρτη-2 τοῦ Ἀπριλίη 1910.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΚΑΙΤΕ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Τυπώθηκε στὴν Τυβίγγη καὶ πουλιέται 2 δραχμῆς στὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας, Μπέκ, Ἐλευθερουδάκη (Ἀθήνα) καὶ Ἐμμ. Σαρηγιάννη (Πόλη).

νὸς ὁ νέος ἀπὸς τὰ κασσούνια εἶναι γιομάτα γέννημα· καὶ πὼς ἡ μάνα ἔχει στὴν κασσέλα τῆς ἓνα σκαλτσούνι μὲ τᾶλλαρα.»

«Εἶναι δεκάρες κ' ὄχι τᾶλλαρα» εἶπε παραπονετικά ὁ γέρος.

«Φτωχοὶ κατὰ πὼς μιλεῖς δὲν εἶμαστε, δοξαμένος νᾶναι ὁ Θεός» εἶπε ἡ μάνα· εὖ Γιώργης εἶναι εἰκοσιδύο χρονῶ, κ' ἐγὼ ἐγέρασα τώρα. Τὸ παιδί ἔχει δικίον γυναῖκα μὰς χρειάζεται ἐδῶ μέσα, πρέπει νὰ τοῦβρεις μίαν, ὅποια σὲ φωτίσει ὁ Θεός.»

Ὁ γέροντας ἐγέλασε πάλι κ' ἐκούνησε τὸ κεφάλι ἀμίλητος. Μὰ ὁ Γιώργης ἀνυπομονοῦσε τώρα· «Μάνα» εἶπε ἀτὴ γυναῖκα θὰ τὴν εὔρω ἐγὼ, θὰ πάρω μίαν ποῦ νὰ μ' ἀρέσει.»

«Τὰ ξέρουμε» εἶπε ἀμέσως ὁ ζωγράφος συμφρόντας τὸ ζαρωμένο μέτωπό του· ἀπροδοτεῖς σὲ δρόμο κακό. Εὐνοηκες δύο, ποιάνε θὰ διαλέξεις;»

Ὁ Γιώργης ἐκοκκίνησε κ' ἐκατέβασε ντροπαλὸς τὸ βλέφαρο.

«Τί λέει ὁ πατέρας σου» εἶπε ἡ μάνα ἀνήσυχη.

«Ἄκουσε, Γιώργη» εἶπε ὁ γέροντας πάλι «μὴν ἀφήνεις τὴν ἀμαρτία νὰ σὲ κυριέψῃ ἀπὸ τὲς δύο δὲ μ' ἀρέσει καμία, κ' ἡ μίαν δὲν εἶναι ἐλεύθερη·

Ο ΗΡΩΑΣ

Ἄχι· ὁ Χάρος δὲ σὲ πῆρε.
Σὲ μὴν ὦρα ἐρωτικῆ
Σ' ἄρπαξεν ἐσένα ὁ Ἥλιος...

ΠΑΛΑΜΑΣ

Πέθανε στὸν καιρὸ του
ΝΙΤΣΕ

Στὸ Κρουονέρι· ἔντεκα τοῦ Ἀπριλίη· Κεριακὴ πρωτ' μόλις κατέβηκα ἀπὸ τὸ τραῖνο. Γύριζα ἀπὸ τὸ προσκύνημα τῆς ἡρωϊκῆς πόλης· ἡ ψυχὴ μου πλημμυρισμένη ἀπὸ λογῆς ἐντύπωσης· πανέμορφες ὄλες, γαληνές· μοῦ τίς χάριζε τὸ ἀνοιξιτικὸ γιορτάσι τῆς φύσης καὶ τῆς ἱστορίας ἡ δυνατὴ θύμησι. Εἶχα δεῖ τὸ περασμένο βράδι τὴν λιτανεῖα τῆς Ἐξοδος στὸ Μεσολόγγι κ' εἶχα ἀπὸ τὰ ξημερώματα ρηχτεῖ μ' ἀχορτασιὰ στὸ γαλάζιο καὶ στὸ πράσινο.

Σταμάτησε τὸ τραῖνο· πήδηξα κάτω· ζήτησα μίαν φημερίδα Πατριναῖα. Νᾶν τὴ διαβάσω, ὄχι. Νᾶν τὴ δῶ. Ἴσως καὶ ἀπὸ κάποιον προαίτημα. Τὴν ξεδίπλωσα. Ἡ ματιά μου πρωτόπεσε στὴν εἰδησι· Ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος ἔπεσε στὴ θάλασσα τοῦ Σκαρραμαγκᾶ καὶ πνίγηκε.

Πέταξα τὴ φημερίδα καὶ κοίταξα ἐλόγουρά μου. Τόνειρεμένο τὸ βουνο, πὺ τόσες φορές τὸ χάρηκα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ἡ Βαράσθα, ἡλιοπερρυμένη καὶ μεγαλόπρεπη στυλονόντανε μπρὸς στὰ μάτια μου.

Σ' εἶχ' ἀγαπήσει μίαν φορά, Βαράσθα, τῆς Ρούμελης σὰς ὄνειρεῖται, ὡ κορφές, καὶ τοῦ Μοριά ἀκρογᾶλια.

Δὲν τὰ νειρευόμενα· τᾶβλεπα. Δὲν τὰ ποθοῦσα· τὰ χαϊρόμουνα. Ὡ, τὰ βουνα τῆς Ρούμελης, ὦ, ἡ γαλήνια ἡ θάλασσα, ὦ, τὸ αὐγινὸ μαγνᾶδι ποὺ ἀλαφροσκέπαζε τὴν Πάτρα καὶ τᾶλλ' ἀκρογᾶλια τοῦ Μοριά!

Πνίγηκε ὁ Περικλῆς. Τὰ μάτια μου δὲ δακρῖσανε· δὲν ἐνωσα κανέναν πόνο στὴν ψυχὴ. Ἄχι. Τὸ ἐναντίο. Μίαν γαλήνη ἀπλώθηκε σ' ἀλάκαρο τὸ εἶναι μου—μὴ γαλήνη φερμένη ἀπὸ τὰ τριγύρω στὴν ψυχὴ μου καὶ μίαν γαλήνη ποὺ τὴν ἀχιδοσολοῦσε ἡ ψυχὴ μου σὲ ἔλα τὰ γύρω μου. Ἄντι πόνο, μίαν ζούλια γλυκιὰ ἐνωσα μέσα μου. Καὶ εἶπα:

— Καλότυχος ποὺ μπορεῖ νὰ πεθαίνει· δια θέλει καὶ ἔπος θέλει.

*

τί θέλεις κ' ἐμπλέξῃς μ' ἐκείνην;»

«Τὴν κοπέλλα θέλω! ἡ ἄλλη μεσιτεύει.»

«Κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τίποτα;» τοῦ παρατήρησε σοβαρὸς ὁ πατέρας. «Μοῦ λὲς ψέματα καὶ δὲν κρίζεις καλά· ἀρμενίζεις σὲ θολὰ νερά. Γιὰ τὸ καλὸ ποῦ σοῦ θέλω μὴ ματαπᾶς μ' ἐκείνης.»

«Ἡ κοπέλλα μοῦ ἀρέσει» ἀποκρίθηκε παίρνοντας θάρρος.

«Δὲ θὰ φέρεις ἐδῶ μέσα τὴν τυχαία, θὰ μ' ἀρέσει κ' ἐμένα ἡ γυναῖκα σου.»

«Ἐχει δικίον» εἶπε ἡ μάνα κουνώντας στριφτὰ τὸ κεφάλι καὶ στανοντας τὴν μπόλια τῆς «θὰ μὰς ἀρέσει καὶ μὰς! Θέλουμε γυναῖκα νὰ μὰς γεραματίσει, κ' ὄχι γιὰ νὰ μὰς βάλει ἀποκάτου ἀπὸ τὴ γῆς πρὶν τῆς ὥρας. Ἄ δὲ μὴ δὲ σοῦ δίνει τὸ θέλημα!»

«Τί λὲς μάνα» εἶπε ἄσκεπτα ὁ Γιώργης θυμούμενος τοὺς φίλους τοῦ «μὴ τὴν Ἀγγλία ἦταν αὐτοὶ οἱ νόμοι, τώρα κάθε νέος κάνει ὅτι τοῦ καστεῖ.»

«Αὐτὰ σοῦ λὲν οἱ κουμέσιοι στὰργαστήρια» εἶπε ὁ γέροντας ἀνάθοντας «ἔχεις κακὸ στὸ νοῦ σου, μὰ, φυλάξου, θὰ σοῦ ἀρῆσω τὴν κατάρα μου.»

«Ἄχι» εἶπε σκιασμένη ἡ μάνα «μὴν καταρα-